

Z. Krupová, J. Daňo, J. Huba: V chove dojných oviec máme značné rezervy, využime to. In Agromagazín, roč. 13, č. 2 (2011), s. 10.

V chove dojných oviec máme značné rezervy, využime to

Chov dojných oviec má na Slovensku dlhodobú tradíciu, ale musíme priznať, že bez zapojenia zdravého sedliackeho rozumu sa jeho ďalšia budúcnosť stáva otáznou. Veď podľa štatistík zaostáva produkčná úroveň našich dojných oviec za takzvaným produkčným (plemenným) štandardom.

Zootecnicko-ekonomický kumšt

Pravde je taká, že produkcia živočíšnych komodít v sebe zahŕňa obrovský kumšt a návyky, ktoré sa predávali po generácie. Chovateľ má byť predovšetkým vynikajúci odborník ale rovnako aj znamenitý manažér a stratég. Má byť otvorený pre všetky impulzy, ktoré môžu jeho chov posunúť ďalej. A to všetko spojiť v dynamickom výrobnom procese, akým chov hospodárskych zvierat bezpochyby je. Chovatelia, ktorým sa toto darí skĺbiť zasluhujú veľké uznanie a obdiv.

Produkcia je základ efektívnosti

Podľa oficiálnych produkčných údajov dojných oviec je však situácia nelichotivá. Nedá nám nespýtať sa, či je možné byť ekonomicky efektívny pri produkcii 68 litrov mlieka na dojenú ovcu a pri odchove 82 jahniat na 100 bahníc priemerného stavu? Odpoveď je – určite nie. Ani nízke ceny jahniat z posledných rokov nie sú ospravedlnením, pretože biologická podstata živočíšnej výroby pri jahňatách len začína. Tržby z jahniat sú síce v posledných rokoch zanedbateľné, ale produkcia jahniat je základom pre ďalší - ekonomicky nosný zdroj príjmov dojného stáda a tým je mlieko. Ak nie ceny jahniat, tak aspoň zlepšujúce sa ceny mlieka by mali byť hnacím motorom k vyššej úrovni produkcie. Dosiachnutie produkčného štandardu – teda veľkosť vrhu 1,4 jahňaťa, produkcia 100 litrov mlieka za dojnú periódu ako aj oplodnenosť bahníc minimálne 95 % sú základnou podmienkou pre ekonomicky efektívnu produkciu. Samozrejme, za cenu primeraných nákladov.

Čo robiť v roku 2011?

Zjednodušene povedané – zamerať sa na produkciu, ktorá prinesie vyššie tržby a popritom strážiť náklady. Chovatelia často zabúdajú, že zvyšovať produkciu nemusí byť vždy ekonomicky neúnosné. Chov kvalitných zvierat s výborným genetickým potenciálom má totiž nie len chovateľský, ale aj ekonomický aspekt. To však predpokladá napríklad dlhodobú investíciu do výberu najlepších jahničiek na odchov (na úkor rýchlych tržieb z ich predaja pri odstave). Prečo chovať bahnice s produkciou 70 litrov mlieka za dojnú periódu ak je možné pri takmer rovnakých nákladoch na krmivá chovať bahnice so 100 litrovou úžitkovosťou? A to len vďaka vyššiemu produkčnému potenciálu zvierat'a. Samozrejme, medziročné výkyvy v kvalite krmív sú prirodzené, no neúroda v jednom roku (a tým vyššia cena krmiva), resp. jeho nižšia kvalita (nižšia produkčná účinnosť) by nemala byť brzdou zvyšovania úžitkovosti. Veď ak by úroveň produkcie dojných stád oviec stála len na kvalite krmív, tak počas posledných 10-15 rokov boli na Slovensku len neúrodné roky, čo určite nie je pravdou.

Investovať s rozumom

Rozumný hospodár už pred 10 rokmi vedel, že ak si do chovu zaradi najlepšie jahničky, tak sa mu to o 5 rokov vráti. V tomto prípade nebude jeho stádo stagnovať v produkcii mlieka a medzitým rastúce ceny vstupov budú aspoň čiastočne vykryté vyššou produkciou. Prirodzene, vo zvyšovaní produkcie sa nedá ísť do nekonečna. Ale dovolíme si tvrdiť, že 120-litrová úžitkovosť a odstav 120 jahniat na 100 bahníc v stáde sú reálne ciele aj v našich podmienkach. Tieto parametre tvoria akési produkčno-ekonomické optimum, pri ktorom sú dobre využité pasienky ako aj genetický potenciál zvierat bez negatívneho vplyvu na

zdravotný stav bahnic. Strata na bahnicu v stáde (70 až 80 € bez zápočtu podpôr na TTP a LFA) dosiahnutá v predchádzajúcich rokoch mohla klesnúť viac ako na polovicu, ak by chovatelia zvýšili produkciu na nami odporúčané optimum. Možno to znie nelogicky, ale vzhľadom na rastúce ceny vstupov (krmív, energií, atď.) bude v tomto roku pre chovateľov nevyhnutné priblíženie sa k spomenutému optimu.

Zuzana Krupová, Jozef Daňo, Ján Huba
CVŽV Nitra

Produkčné a ekonomické ukazovatele dojných oviec v rokoch 2008-2009 (6 chovov)

Ukazovateľ	2008	2009
Odstav jahniat (ks/100 bahnic v stáde)	99	99
Predaj jahniat (ks/100 bahnic)	73	68
Hmotnosť jahniat pri predaji (kg)	13,5	13,5
Cena jahniat (€/kg)	2,49	1,61
Predaj mlieka (kg/bahnicu v stáde)	60	60
Cena mlieka (€/kg)	0,68	0,75
Cena syra (€/kg)	6,64	6,64
Výroba syra (20 % mlieka na syr; spotreba 4,5 kg mlieka/kg syra)	2,67	2,67
Priemerná cena mlieka a z neho vyrobeného syra (€/kg)	1,87	1,93
Tržby z predaja (€/ bahnicu v stáde)	74,89	68,49
Podpora na VDJ (€/bahnicu)	20,85	20,85
Ročné náklady na bahnicu (€, vrátane ost. kateg. *)	169,75	176,92
Vlastné náklady na 1 KD bahnice (€)	0,465	0,485
Náklady na produkciu (bez nákladov na odchov):		
nadojené mlieko - 65% (€/kg)	1,64	1,92
veľkonočné jahňa - 30% (€/jahňa)	45,80	51,61
vlnu a maštal'ný hnoj - 5% (€/bahnica/rok)	7,56	8,08
Ročné náklady na odchov (€/ovcu)	82,86	89,46
Vlastné náklady na 1 KD ovce v odchove (€)	0,227	0,245
Strata s podporou VDJ bez započítania podpôr na TTP a LFA (€/bahnicu)	-74,01	-87,58
Ekonomický výsledok výroby: mlieko (€/kg)	+0,23	+0,01
jahňa (€/jahňa)	-21,26	-38,83

* náklady na odchov mladých oviec sú zohľadnené cez odpisy základného stáda (napr. pri 23 jahničkách v odchove/100 bahnic základného stáda a pri odpisoch 0,051€/KD bahnice= 0,051€/0,23 = 0,222 € nákladov/KD mladej ovce v odchove).

Ekonomické ukazovatele za rok 2008 boli na € prepočítané kurzom 30,1260 Sk/€.